

INDUSTRIARBETSGIVARNAS EU-POLICY

”Ett Europa med fokus på tillväxt och konkurrenskraft”

Svensk industri behöver ett välfungerande EU

EU är vår största och viktigaste marknad. Ungefär tre fjärdedelar av Sveriges export går till övriga EU-länder. EU:s inre marknad och dess fyra friheter – fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital – är Europas största framgång i modern tid.

Industriarbetsgivarna är övertygade om att svensk industri, alla dess medarbetare och i förlängningen också det svenska välståndet, gynnas av ett EU som fortsätter utvecklas i en riktning med fokus på tillväxt och konkurrenskraft.

Samtidigt konstaterar vi att EU är under förändring. Det europeiska samarbetet som inleddes 1957 skiljer sig från det EU som Sverige gick med i 1995, vilket i sin tur skiljer sig från dagens EU-samarbete. När Storbritannien lämnade EU 2020 försvann en stark röst för fri konkurrens på en öppen marknad. En nära allierad har trätt ut ur EU. I denna nya kontext behöver vi nya samarbetspartners och skapa nya allianser i syfte att försvara frihandel, tillväxt, en öppen ekonomi och konkurrens på lika villkor.

Industriarbetsgivarna är en arbetsgivarorganisation som har bildats i syfte att stärka den internationella konkurrenskraften för våra medlemsföretag, som är verksamma inom svensk basindustri.

Våra medlemsföretag är starkt beroende av EU. De är exportberoende, råvarubaserade och kompetensintensiva och påverkas direkt av de beslut som fattas inom EU. Om EU inte satsar på tillväxt, ökad frihandel och stärker förutsättningarna för industriföretagen att bidra till den gröna omställningen och de globala klimatmålen så kommer detta att få en negativ påverkan på både sysselsättningen och välståndet i Sverige.

Mot den bakgrunden har Industriarbetsgivarna tagit fram en EU-policy¹ som bygger på centrala ställningstaganden kring hur vi ser på EU:s framtida riktning: *en välfungerande inre marknad, utökad global frihandel, ett EU som verkar för globala klimatmål samt en begränsad överstatlighet i sociala frågor*. I denna reviderade policy utgår det tidigare avsnittet om euron².

1 Framtagen i maj 2019 och reviderad i december 2021.

2 Vi konstaterar att ett införande av euron i Sverige inte är aktuellt i dagsläget och att Sverige inte har ett formellt juridiskt undantag att stå utanför eurosamarbetet, men valt att inte införa euron eftersom en folkomröstning tydligt avvisade ett valutabyte. Detta har accepterats av övriga EU-länder som ett informellt politiskt undantag. En diskussion om huruvida Sverige och basindustrin skulle gynnas av ett införande av euron är inte aktuellt i dagsläget.

Bild 1

Kärnan i EU:s framtida riktning är stärkt konkurrenskraft.

Så arbetar Industriarbetsgivarna med EU-frågor

Industriarbetsgivarna påverkar i EU-frågor på flera olika nivåer och genom flera organisationer. Vårt påverkansarbete består av direktkontakter med EU-politiker och tjänstemän, samverkan inom industrin, Svenskt Näringslivssfären och med basindustrins branschorganisationer, samt en dialog med våra fackliga motparter i EU-frågor. Vi påverkar också EU genom våra europeiska branschorganisationer *Cepi*, *Cei-Bois*, *Eurofer* och *Euromines*. Vi medverkar även i den sociala dialogen på EU-nivå.

Denna policy utgör grunden för vårt påverkansarbete i EU-frågor.

Så här tycker vi.

1. Försvara den inre marknaden och värna den öppna ekonomin

Den inre marknaden är EU:s största framgångsfaktor och garanterar fri rörlighet för människor, varor, tjänster och kapital. EU är svensk industris hemmamarknad och dess största handelspartner. Sveriges export utgör ungefär hälften av BNP och tre fjärdedelar av exporten går till EU:s inre marknad. EU-medlemskapet har tjänat både Sverige och svensk industri väl.

Vi behöver EU och EU behöver oss. En välfungerande inre marknad är av yttersta vikt och en grundförutsättning för svensk industris globala konkurrenskraft. Centralt är den fria rörligheten och lika konkurrensvillkor företag emellan.

Värna den öppna ekonomin

I kölvattnet av Coronapandemin uppvisar stora handelsblock allt mer protektionistiska tendenser. Dessa märks även inom EU – bland annat i den industristrategi som EU-kommissionen har tagit fram. Grundstenarna i strategin är strategisk autonomi och resiliens och den syftar till att minska beroendet av omvärlden genom att stärka den europeiska industrins självförsörjningsgrad och motståndskraft mot störningar i världsekonomin. Och här finns det en utveckling mot en ökad centralstyrning och statlig inblandning i den europeiska ekonomin, men också mer detaljreglering och slutenhet mot omvärlden. Denna inriktning är fel väg att gå.

Vi konstaterar att mindre länder som Sverige får allt svårare att påverka utvecklingen när inflytelserika nationer som Frankrike och Tyskland sluter sig samman och driver på för en ökad grad av statlig intervention i den europeiska ekonomin.

Grunden för EU:s industripolitik bör vara att skapa bästa möjliga förutsättningar att bedriva näringsverksamhet i Europa för att industriföretagen ska fortsätta göra investeringar och nyetableringar inom EU.

Fortsätt driva en ambitiös frihandel

En välfungerande inre marknad med tillgång till globala marknader är grunden till industrins globala konkurrenskraft. EU:s handelspolitik bör syfta till att riva handelshinder, skapa marknadstillträde, möjliggöra för företag att diversifiera och ge lika spelregler för länder såväl inom som utanför EU. Detta uppnås bäst genom en aktiv och ambitiös frihandelspolitik, i första hand inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO) och i andra hand genom att förhandla fram bilaterala handels- och investeringsavtal för att liberalisera handeln.

- > Industriarbetsgivarna värnar EU-samarbetet.
- > Vi tror att grunden till industrins globala konkurrenskraft är en välfungerande inre marknad med tillgång till globala marknader.
- > Ökad statlig intervention i den europeiska ekonomin är fel väg att gå – den riskerar att snedvrider konkurrensen på den inre marknaden.
- > Fortsätt värna frihandeln och den öppna ekonomin.

Så här tycker vi.

2. EU behöver en ny tillväxtstrategi

Europeisk industri genomsyras av hög kvalitet, innovation och en tydlig satsning på hållbarhet. Industrin i dag är nära sammanflätad med andra sektorer, däribland tjänstesektorn, och industrins framgångar är grundläggande för välfärden både i Sverige och Europa. En fortsatt framgång kräver dock välfungerande marknader, frihandel och en förmåga att konkurrera på världsmarknaden.

Faktum är att Europa får allt svårare att hävda sig i den globala konkurrensen och konkurrenstrycket från länder som exempelvis Kina och Indien hårdnar. Efter finanskrisen 2008 har sysselsättningsnivån inte återhämtat sig till de nivåer som rådde före krisen, tillväxten inom EU har inte varit tillräckligt hög och produktivitetsökningen står och stampar. Redan 2024 beräknas 85 procent av den globala tillväxten skapas utanför EU. Samtidigt präglas omvärlden av en tilltagande protektionism.

Därför behöver EU en ny tillväxtstrategi med ett tydligt fokus på tillväxtskapande åtgärder. Kvarvarande hinder för den fria rörligheten måste tas bort och den inre marknaden måste fortsätta fördjupas.

Tillväxten i Europa är beroende av en global frihandel. Därför ska EU sträva efter fler frihandelsavtal med resten av världen och fortsätta arbeta för en öppnare världshandel.

- > Industriarbetsgivarna anser att EU måste fokusera på att stärka de europeiska företagens globala konkurrenskraft och därför behövs en ny långsiktig tillväxtstrategi.
- > Vi efterlyser långsiktigt stabila och förutsägbara regelverk som är gynnsamma för såväl investeringar som innovation.
- > EU måste fortsätta riva hinder för den fria rörligheten på den inre marknaden.
- > EU ska sträva efter fler frihandelsavtal med nya länder.

Så här tycker vi.

3. En konkurrenskraftig europeisk industri bidrar till global hållbarhet

Klimatfrågan är en av vår tids stora globala utmaningar. Här behövs ett starkt internationellt engagemang med globala lösningar. EU har en mycket viktig roll att spela inom ramen för Parisavtalet och FN:s klimatkonvention genom att vara pådrivande för globala åtgärder och ambitioner.

Att ensidigt öka EU:s ambitioner utan att andra länder och regioner gör detsamma, kan undergräva de europeiska företagens konkurrenskraft och därmed förmågan att, genom hållbara verksamheter, bidra till den globala klimatomställningen. Det är av stor vikt att europeiska industriföretag kan konkurrera på lika villkor som sina konkurrenter i omvärlden och därför är det inte acceptabelt att, samtidigt som företagen i Sverige och Europa aktivt bidrar till klimatomställningen, fortsätter andra länder och regioner utanför Europa att konkurrera med verksamheter som ökar de globala koldioxidutsläppen.

EU måste underlätta för industrins bidrag till klimatomställningen – inte försvåra för den Svensk industri har sedan länge arbetat med ett tydligt fokus på hållbarhet och produktivitet. Det är viktigt att fokus på en hållbar industri går hand i hand med företagets konkurrenskraft. Reformerna på såväl europeisk som nationell nivå i hållbarhetsfrågor måste skapa förutsättningar för företagen att öka sin produktivitet.

Utgångspunkten måste vara att EU-lagstiftning inte ska överimplementeras av lagstiftare och myndigheter här i Sverige. Tyvärr väljer Sverige ofta att tolka EU-direktiven på ett snävare och mer stelbent sätt än andra länder, vilket försvårar för svensk industri, inte minst när det gäller deras bidrag till klimatomställningen. I stället måste industrins möjlighet att bidra till klimatomställningen genom produktion i Europa underlättas.

Nuvarande EU-kommission under Ursula von der Leyen har lagt fram flera förslag som riskerar att både försvåra och fördyra svensk industris bidrag till klimatomställningen. Exempelvis riskerar både skogsindustrin och vattenkraften att regleras utifrån bristande insikter om hur modernt skogsbruk bedrivs och den roll som vår fossilfria energiproduktion spelar för Sveriges världsledande position på klimatområdet. Kan vi inte bruka svensk skog försvårar det inte bara för svensk industri att bidra till klimatomställningen, utan det utgör också ett direkt hot mot jobben och välståndet i Sverige. Ett annat exempel är förslaget om en taxonomi, som kommer att fördyra och försvåra investeringar i svensk klimatomställning.

- > Industriarbetsgivarna välkomnar EU:s ambitioner gällande Parisavtalet och FN:s klimatkonvention.
- > EU måste fortsätta driva på andra länder och regioner för att dessa ska understödja klimatmålen.
- > Industriarbetsgivarna ska verka för att företagets konkurrenskraft får ett större utrymme i reformarbetet avseende hållbarhetsfrågor. Hållbarhetsarbete ska möjliggöra ökad produktivitet.
- > Industriarbetsgivarna ska i samverkan med basindustrins branschorganisationer stötta medlemsföretagen i deras strävan att uppfylla klimat- och hållbarhetsmål.
- > När industriell produktion i Europa är mindre klimatpåverkande än motsvarande produktion i omvärlden måste regelverken säkerställa att sådan produktion främjas och dess konkurrenskraft inte motverkas.

Så här tycker vi.

4. I ett socialt Europa är tillväxt och jobb i fokus

En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för ett starkt och livskraftigt Europa. Industriföretagen är ett nav i detta och omkring 52 miljoner européer är direkt eller indirekt gynnade av europeisk industri. Endast konkurrenskraftiga företag tillsammans med en god makroekonomisk hållning kan bidra till en hög sysselsättning i Europa.

För att uppnå fler arbetstillfällen måste arbetsmarknaderna i Europa fortsätta reformeras. I en del länder kan det handla om att förändra minimilöner eller åstadkomma lägre indirekta arbetskraftskostnader. I andra länder kan det handla om att införa flexiblare anställningsformer eller förändra socialförsäkringssystemen så att sysselsättning stimuleras. Arbetsmarknadsmodellerna ser olika ut i de olika medlemsstaterna och det är varje medlemsstats ansvar att justera och förändra sin egen arbetsmarknadsmodell på det sätt som är nödvändigt. Vår modell – den svenska modellen – bygger på kollektivavtal och är en unik företeelse, där arbetsmarknadens parter reglerar de flesta villkoren på arbetsmarknaden.

Grundstenen i den svenska arbetsmarknadsmodellen är att parterna, det vill säga arbetsgivare och fack, tecknar kollektivavtal gällande löner och allmänna anställningsvillkor. Staten är inte – i någon del av processen – involverad i lönesättningsprocessen eller kollektivavtalstecknandet. Sverige har en hög kollektivavtalsäckningsgrad, nära 90 procent av alla anställda i Sverige täcks av kollektivavtal. De svenska lagreglerna på arbetsmarknadsområdet är i hög grad semidispositiva, vilket innebär att avsteg kan göras av lokala eller centrala parter genom kollektivavtal.

Vi vill värna den svenska modellen och Industriavtalet, vilka har tjänat Sverige väl under de senaste decennierna, med reallöneökningar och få arbetsmarknadskonflikter som resultat.

Under de senaste mandatperioderna har EU-kommissionen lagt fram flera lagförslag som hotar denna modell. Det gäller exempelvis direktivförslaget om minimilöner och gemensamma kriterier för lönetransparens.

Detta går utanför EU:s kompetens och strider under alla omständigheter mot proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen. Den här trenden måste brytas. Fokus på EU-nivå måste fortsättningsvis ligga på gränsöverskridande frågor och gemensamma åtgärder för att stärka konkurrenskraften, förbättra rörligheten på den inre marknaden samt verka som en motor för ett reformarbete genom benchmarking, där medlemsländerna inspireras att reformera sina arbetsmarknader och sociala system.

På EU-nivå är initiativen om enklare lagstiftning och ”bättre reglering” viktiga åtgärder för att minska regelbördan och därmed underlätta tillväxt och jobbskapande.

- > Industriarbetsgivarna anser att ansvaret för arbetsrättsliga frågor i huvudsak ska ligga hos medlemsstaterna. Lönebildningsfrågor tillhör den nationella kompetensen.
- > EU:s regleringar på det sociala området – där det överstatliga inslaget bör vara mycket begränsat – ska vara kompatibla med den svenska modellen och inte undergräva den.
- > Om EU lagstiftar på arbetsmarknadsområdet bör alla nya initiativ på EU-nivå baseras på evidens, det ska finnas belägg för att de gör nytta. De bör också bedömas utifrån hur de bidrar till Europas konkurrenskraft. Industriarbetsgivarna föreslår därför att en ny särskild konkurrenskrafts-check införs för alla nya initiativ. Det är en kontrollåtgärd för att undvika förslag som hindrar ökad konkurrenskraft, fler jobb och hållbar tillväxt.
- > Fokus på EU-nivå ska vara på gemensamma åtgärder för att förbättra konkurrenskraften och inspirera till reformer genom benchmarking.

industriarbetsgivarna.se

Industriarbetsgivarna är arbetsgivarorganisationen för stål-, metall-, gruv-, massa-, pappers-, sågverks-, byggnads-, ämnes- och buteljglas-industri samt svetsmekanisk industri. Industriarbetsgivarna företräder nära 1 000 medlemsföretag med cirka 90 000 anställda.